

doi: 10.3935/rsp.v19i1.1074

KONFERENCIJA: 50 GODINA EUROPSKE SOCIJALNE POVELJE: DOSTIGNUĆA I SOCIJALNI IZAZOVI PRED HRVATSKOM I EUROPOM

Zagreb, 11. studenog 2011.

U Zagrebu je 11. studenog 2011. godine, u organizaciji udruge Pragma, održana konferencija *50 godina Europske socijalne povelje: dostignuća i socijalni izazovi pred Hrvatskom i Europom*. Ovim događajem, koji je okupio predstavnike sindikata, udruga poslodavaca, socijalnih i zdravstvenih ustanova i udruga, akademske zajednice, ministarstva i vladinih ureda, lokalnih i regionalnih vlasti, studenata i drugih, obilježena je 50. godišnjica ovog važnog dokumenta, ali i 15. godišnjica od donošenja revidirane Povelje.

Nakon pozdravnih govora organizatora i visokih dužnosnika, uslijedila su izlaganja dvojice panelista: prof. dr. sc. Luis Jimena Quesade, predsjednika Odbora za socijalna prava Vijeća Europe te prof. dr. sc. Vlade Puljiza, profesora emeritusa Pravnog fakulteta u Zagrebu.

Luis Jimena Quesada održao je predavanje na temu *Europska socijalna povelja i socijalna prava u Europi*, u kojem je naglasio kako je Europska socijalna povelja, pored Konvencije o ljudskim pravima, najvažniji paneuropski ugovor o socijalnim pravima unutar europskog sustava zaštite ljudskih prava. Povelju je usvojilo Vijeće Europe, s ciljem učinkovite zaštite građanskih i političkih, ali i socijalnih prava, čime se naglašava njihova nedjeljivost. Socijalna povelja prvi je skup socijalnih prava vezanih uz rad i anti-diskriminaciju te socijalnu zaštitu ranjivih skupina. Ocjenjujući pozitivnim učinke primjene Povelje u posljednjih 50 godina, Quesada

ističe i poboljšanja same Povelje, kako u smislu proširenja prava (revidiranom Poveljom iz 1996. godine uvode se, primjerice, prava osoba s invaliditetom, zaštita od siromaštva i socijalne isključenosti, pravo na stan), kao i jačanja mehanizama zaštite prava, poput uvođenja instituta kolektivnih žalbi protokolom iz 1995. godine. Rastući broj kolektivnih žalbi rezultat je aktivnije uključenosti socijalnih partnera i organizacija civilnog društva koji igraju ključnu ulogu u podnošenju žalbi, što rezultira poduzimanjem akcija od strane nacionalnih vlada. Kao preporuke za buduće jačanje učinaka Europske socijalne povelje, Quesada ističe dvije: usvajanje mehanizma kolektivnih žalbi iz dodatnog protokola iz 1995. godine (Hrvatska je jedna od 14 zemalja koje su ga usvojile), a čime bi se jačala vidljivost i učinkovitost Povelje, te ratifikaciju revidirane Europske socijalne povelje, posebice važnu za Hrvatsku.

Profesor emeritus Vlado Puljiz izlagao je na temu *Hrvatske socijalne države i Europske socijalne povelje*. Na početku je dan pregled determinanti razvoja Europskog socijalnog modela te pregled razvoja i izvora socijalnih prava. U drugom dijelu predavanja bilo je riječi o nasljeđu socijalne politike i socijalnih prava u Hrvatskoj: dok je u vrijeme rata jačao solidarizam, istovremeni proces preraspodjele nacionalnih dobara izazvao je velike socijalne tenzije. Ekonomski i socijalni pritisci bili su dvostruki: oni unutarnji, za ispravljanjem nepravdi privatizacije te vanjski, u smjeru neoliberalnih reformi, odnosno komodifikacijom socijalnih prava. Profesor Puljiz podsjetio je na tijek pridruživanja Hrvatske Vijeću Europe i Europskoj uniji, napomenuvši kako je Europska socijalna povelja dugo vremena bila relativno nepoznata i zanemarivana. Na kraju je istaknuo značaj zaštite i promocije socijalnih prava iz Povelje, u kontekstu globalne ekonomske krize, novih socijalnih rizika i globalizacijskih procesa. Naglasio je kako socijalna prava treba shvaćati kao

potporu i ulaganje, a ne kao trošak, osobito ako su ta prava usmjerena na aktivaciju i uključivanje.

Usljedilo je predavanje prof. dr. sc. Siniše Zrinščaka, profesora sa Studijskog centra socijalnog rada Pravnog fakulteta u Zagrebu, na temu *Europeizacija, civilno društvo i socijalne promjene*. Europska socijalna povelja svakako se prepoznaje kao dio procesa europeizacije. Govoreći o hrvatskoj socijalnoj politici, nju karakterizira »zakašnjela« europeizacija, odnosno specifičan tranzicijski put, fragmentiranost i paralelizam socijalne politike te miks antisocijalne retorike i socijalnog populizma. Posebno je istaknuta važnost uloge civilnog društva u socijalnom razvoju. U Hrvatskoj se utjecaj civilnog društva pokazuje kao još uvijek relativno skroman; potrebno je jačati njihovu učinkovitu ulogu u socijalnoj politici općenito, i konkretno, u primjeni Povelje.

Vesna Mastela Bužan, načelnica u Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi RH, dala je prikaz nekih novih zakonodavnih rješenja i socijalnih prava u Hrvatskoj, kao temelja reforme socijalne skrbi. Nova zakonodavna rješenja sadržana su u Strategiji razvoja sustava socijalne skrbi, Zakona o socijalnoj skrbi i Nacionalnog plana deinstitucionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi. U drugom dijelu, na primjeru Zajedničkog memoranduma o socijalnoj uključenosti, dan je pregled uključivanja Hrvatske u procese otvorene koordinacije čija je važna karakteristika uključenost različitih dionika: organizacija civilnog društva, socijalnih partnera te lokalnih i regionalnih vlasti.

Anny Brusić iz Hrvatske udruge poslodavaca u svom se izlaganju osvrnula na ulogu poslodavaca u kreiranju demokratskog društva. Dan je pregled gospodarske situacije u Hrvatskoj i stanja na tržištu rada, pri čemu se naglašava nepovoljna struktura nezaposlenih te problem da se radna mjesta nedovoljno brzo stvaraju u odnosu na izgrađena. Anny Brusić naglašava važnost

privatnog sektora, posebice malih i srednjih poduzeća, u jačanju gospodarstva, kao pretpostavku poboljšanja životnih i radnih uvjeta građana.

Mladen Novosel, predsjednik Saveza samostalnih sindikata Hrvatske, dao je osvrt na radnička prava i Europsku socijalnu povelju, postavljajući pitanje može li revidirana Povelja dati novi poticaj razvoju demokracije u Hrvatskoj. Kako navodi, ta zadaća ovisi o svim dionicima: sindikatima, organizacijama civilnog društva, aktivnim građanima, ali i o političkoj volji za jačanjem solidarnosti i socijalne pravde. Bez socijalnih prava nema demokracije i jednakog pristupa političkim pravima jer ekonomski osiromašeni i socijalno isključeni građani isključeni su iz života zajednice te bez mogućnosti utjecanja na javne politike. Navodeći prava iz Povelje koje Hrvatska nije prihvatila, a među kojima su pravo na sigurnost i zaštitu na radu, pravo na pravičnu plaću, pravo na profesionalnu izobrazbu te pravo na socijalnu sigurnost, zaključuje kako bi to trebao biti poziv svima, a posebice sindikatima, da se aktivnije angažiraju kako bi Hrvatska ratificirala revidiranu Povelju.

Gordana Dragičević iz Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva RH, u svom je izlaganju predstavila proces izvještavanja i suradnje Hrvatske s Vijećem Europe u vezi s Poveljom. Kao preporuke, naglasila je važnost suradnje svih resora u čijoj je nadležnosti provedba odredbi Povelje, unapređenje, prikupljanje i obrada statističkih podataka, jačanje svijesti i približavanje prava iz Povelje široj javnosti te nužnost edukacije državnih službenika i dužnosnika o Povelji i izvješćivanju.

Romana Galić, pomoćnica pročelnice u Uredu za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom Grada Zagreba, govorila je o važnosti sudioničke demokracije, na primjeru izrade Programa socijalne politike Grada Zagreba. Donošenje prvog Programa socijalne politike za razdoblje od 2004. do 2007.

ukazalo je na važnost otvorene koordinacije i suradnje različitih dionika u pripremi dokumenta: tijela javne uprave, sindikata, organizacija civilnog društva te stručnjaka, kako bi se zajednički odredili ciljevi, prioriteta i područja djelovanja. Izrada Programa socijalne politike za novo razdoblje (2009.-2012.) primjer je šire uključenosti dionika u proces njenog donošenja, a kao pozitivni pomaci u procesu navode se i uvođenje evaluacije i praćenja provedbe programa.

U završnom dijelu rasprave, koji su moderirali profesor emeritus Vlado Puljiz i Nedjeljko Marković, predsjednik Pragma, izneseno je nekoliko vrijednih prijedloga. Istaknuto je kako bi trebalo javnosti približiti Povelju i rad Odbora za socijalna prava Vijeća Europe, putem određenih mrežnih stranica na kojima bi se moglo pristupiti relevantnim dokumentima, izvješćima i drugim radovima. Nadalje, valjalo bi godišnje organizirati skupove o praćenju ispunjenja prava iz Povelje i izvještavanju. Konačno, kako je i više izlagača istaknulo, valjalo bi jače zagovarati ratifikaciju revidirane Povelje u Hrvatskoj, kao izraza posvećenosti i usuglašenosti s visokim standardima zaštite socijalnih prava, pri čemu se očekuje aktivna uloga svih relevantnih dionika.

Jelena Matančević

Studijski centar socijalnog rada
Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

doi: 10.3935/rsp.v19i1.1046

PETI HRVATSKI SOCIJALNI TJEDAN: KULTURA RADA U HRVATSKOJ

Zagreb, 21.-23. listopada 2011.

U organizaciji Hrvatske biskupske konferencije i njene institucije Centra za pro-

micanje socijalnog nauka Crkve, održan je od 21. do 23. listopada 2011. godine Peti hrvatski socijalni tjedan (dalje: tjedan). Socijalni tjedni predstavljaju interdisciplinarni susret kršćana (prvenstveno laika) i drugih zainteresiranih osoba radi analiziranja postojeće situacije u društvu i pronalaženja odgovarajućih smjernica za njezino poboljšavanje u skladu s načelima socijalnog nauka Crkve. Prvi socijalni tjedni održani su 1904. god. u Francuskoj u Lyonu, a zatim su se proširili u različite zemlje Europe. U Hrvatskoj su u prvoj polovici 20. stoljeća održana četiri socijalna tjedna (zadnji 1940. godine) pa ovaj tjedan predstavlja nastavak tradicije razvoja katoličke socijalne misli u hrvatskom društvu.

U radu tjedna sudjelovalo je oko 60 izlagača i 200 društveno aktivnih vjernika iz svih hrvatskih (nad)biskupija. Izlagači su većinom bili sveučilišni profesori s Katoličko-bogoslovnog fakulteta (dalje: KBF) u Zagrebu, Splitu, Đakovu i Rijeci te Pravnog fakulteta u Zagrebu i Rijeci, no također i društveno angažirane osobe koje su svoj doprinos dale izlaganjima temeljenima na konkretnom životnom iskustvu. Analizi kulture rada pristupilo se s različitih stajališta: sociološkog, ekonomskog, pravnog te teološkog, a sve kroz tri plenarna predavanja i deset paralelnih foruma.

Tako je radni dio tjedna započeo uvođenim predavanjem Stjepana Balobana, pročelnika katedre za socijalni nauk Crkve na KBF-u, u kojem je predstavio razvoj socijalnog nauka Crkve u Hrvatskoj općenito, a potom objasnio svrhu održavanja, dao povijesni pregled do sada održanih tjedana i naveo perspektive za daljnje održavanje hrvatskih socijalnih tjedana. Nakon toga uslijedila su dva plenarna predavanja u kojima se analizirala situacija rada u Hrvatskoj i odnos obitelji i rada. U prvim plenarnim predavanjima pod nazivom *Rad u Hrvatskoj* izlagali su Zdenko Babić sa Studijskog centra socijalnog rada Pravnog fakulteta, Gor-